

مۇھىم مەدىنا

سیاسىي نازارىرىه

- سوچىماللىق ماهىتىن توغرىسىكى نازىرىسىنىڭ يېڭى تەرقىيياتى ..... خۇپۇر ئىسمائىل (1)
 كومىارتىمىنىڭ رەھىرىلىكى ئىلىستىر رايونلار ئىقتىسادنىڭ ماس قىددەدە
 راۋاجىلىنىشنىڭ توب كاپالىتى ..... ئۆزۈر بەكرى (10)
 يولداش دېڭ شياۋىپىڭنىڭ جۇڭىو سىللەت نازىرىسىكى قوشقان يېڭى تۆھپىسى
 توغرىسىدا ..... دىلىپر تۈرگان، ئەنۋەر كېرىم (16)
 ئۇچىك ۋەكىللەك قىلىش ئىدىيىسىنىڭ ماهىتىنى توغرا ئىگىلىپ،
 ئىقتىسادىي تەرقىيياتى ئىلگىرى سۈرەلى ..... گۈلبانۇم تۈرمۇن (21)
 ئالىي مەكتەب ئوقۇغۇچىلىرى دۇر تەلىھىنى توغرا چۈشىنىش لازىم ...
 مەخۇشت ياسىن (24)

ئوقۇنۇش تەتقىقاتى

- ماڭارىپ باشقۇرۇشنى كۈچىتىپ، ئۇمۇمىي ئۇنۇمنى جارى قىلدۇرالىي .....
 ئۇزۇركىسىز ماڭارىپ يېڭى دەۋرىدىكى مۇقرىرەر تاللاش يولى ..... پەرىدە بەختى (26)
 مىللەت ئوقۇغۇچىلارغا خەنزىء تىلى ئوقۇنۇش توغرىسىدا گۈيىلغانلىرىم ...
 مىللەت ئوقۇغۇچىلارغا خەنزىء تىلى ئوقۇنۇش توغرىسىدا گۈيىلغانلىرىم ...
 دەرسخانَا ئوقۇنۇشى سابا ماڭارىپىنى يولغا قويۇشنىڭ ئاساسىي يولى .....
 ئايگۇل ۋامىت (39) ..... ئايگۇل ۋامىت (39)
 ئۇنۇقتىكى پىشىكىلىق ساپانىڭ شەكىللەنىش ..... ئابدۇمسىر شۇكۇرى، مۇقدەدەس مىرزا (42)
 گەدەبىيات - سەندىت تەتقىقاتى

- خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىنى توپلاش ۋە رەتلىش نۇقتىسىدىن «ئوغۇزنانە» گە بىر
 نازىر ..... هەنپە ئايىدىن (46)
 سەپىدىن ئەزىزنىڭ دراما ئىجادىيىتى توغرىسىدا ..... هەنپە ئايىدىن (46)
 نەۋىلشى مىراسلىرىدىن ئەدبىنىڭ گەدەبىيات - سەندىت ئىدىيىسىكى نازىر ..... ئابلاجان ئۇمىدىيار (57)

تارىخ، ئېيتىنۈگۈر افىيە، مەدەنىيەت تەتقىقاتى

- ئۇيغۇرلاردا شامات مەدەنىيەت ئەئىنلىرى ..... ياشار ئابلىميت (62)
 چاغاناتاي خاڭىلىقىنىڭ خاڭىلىرى ..... ئايىمكۈل قابىل، ئورۇللا مۇمۇن بولغۇن (66)
 مەنچىڭ خاڭىلىقى ۋە يالىچىشىنىڭ شىنجاڭدىكى مەمۇرىي سىياسەتلەرى ..... ئالىيە ئەنۋەر (79)

كۈتۈپخانىچىلىق

- كومىھىۇتەر تېخنىكىسىنىڭ كۈتۈپخانا خىزمىتىدە تۇتقان ئۇرنى ۋە رولى
 توغرىسىدا ..... تۈرگۈچان ئالىچىلىقىدا تۇتقان ئۇرنى ھەققىدە (85)
 كۈتۈپخانىنى زامانىۋىلاشتۇرۇش ھەققىدە مۇلاھىزە ..... خالىدە ئالىمجان (88)
 تور كۈتۈپخانىسى ۋە ئۇنىڭ دۇنيا كۈتۈپخانىچىلىقىدا تۇتقان ئۇرنى ھەققىدە
 ئالىي مەكتەب كۈتۈپخانىلىرىنىڭ ئوقۇرمەنلەر مۇلازىملەقى خىزمىتى
 توغرىسىدا دەسلەپىكى ئىزدىنىش ..... ئىلۇفر مەمتىمىن (95)

شىنجاڭقىدا گىڭاڭ ئۇپۇر سەنېنى

ئىلمىي ژۇرنىلى

پەسىلىك ژۇرنىال
 (2001-بىل 1-مان)

16-بىل نىشرى
 (ئۇمۇمىي 63-مان)

باش مۇھەررررررر
 ئىسمائىل تۆمۈرى
 (مۇئاۋىن تەتقىقاتچى)

بۇ سانىنىڭ
 مەستۇل مۇھەررررر
 ماھىنۇر جارى
 (مۇھەررررر)

شەۋىكەت غېنى
 (ياردەمچى مۇھەرررر)

بەت ياسىغۇچى:
 گۈلپىيە مەخۇشت

شىنجاڭپىدا گۈككائۇن ئۇپرىزىتىتى ئىلミي ژۇرنىلى

بۇ سانىدا

سېياسىي نەزەرىسىنىڭ يېڭى راۋاجى

سوتىسيالىستىك تەقسىمات نەزەرىسىنىڭ يېڭى راۋاجى ..... قادىر غازى (1)

غىربىي رايوننى كەڭ كۆلەمە بېچىشتا شىنجاڭ قايىسى جەھەتلەردىكى خىزمەتلەرنى چىڭ تۇتۇش كېرەك ..... رەخىمەتجان ئەخەمەت (5)

ماکان - زامان ھەقىدىكى دىئالېكتىك قاراش ..... گاشىم (10)

قانۇن - تۈزۈم تەرىبىسىنى كۈچەيتىشنىڭ يوللىرى توغرىسىدا ئىزدىنىش ..... رۇقىيە خوجا (14)

ئالىي مەكتەپ ئىدىيىتى - سېياسىي خىزمەتتىدە ساقلىنىۋاتقان مەسىلىر ۋە ھەل قىلىش تەدىرىلىرى ..... تۈراتقىز روزى (18)

ماڭارىپ، ئۇقۇتۇش تەتقىقاتى

ئۇيغۇرلار ئاساس ماڭارىپ ساپاسىنىڭ تۇۋەنلىكىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتقان سەۋەبلەر توغرىسىدا ..... ئابلىكىت ھېكتىم (21)

ساپا ماڭارىپ ۋە ئۇقۇتۇغۇچىلار قوشۇنىنىڭ ساپاسى توغرىسىدا ..... شۆھرەت ئىبراھىم، باهارگۈل زىياۋۇدۇن (28)

ماڭارىپتىكى ئاكتىپچانلىق ۋە تەرەققىيات ..... ئىسلام نۇرى (31)

ساپا ماڭارىپ توغرىسىدا ..... غاپىار روزى (34)

ئۇقۇغۇچىلارنىڭ يېڭىلىق يارىتىش روھىنى بېتىشتۈرۈش توغرىسىدا ..... خەلچەم ئەمدەت (37)

ئالىي مەكتەپ پەن تەتقىقاتى ۋە كەسپىي ئۇنۇزان باھالاش خىزمەتتى توغرىسىدا مېھرىبان خوجا (40)

تىل - ئىددەبىيات، سەنئەت تەتقىقاتى

ئىددىب ۋە تىل ..... مۇھەممەد شاۋۇدۇن (43) 《直簡》 دېگەن سۆزنىڭ خەنزو تىلىدىكى ئىپادىلىنىشى ۋە ئۇيغۇر تىلىدىكى تەرجمىسى ..... سانىيە قەمبىر (49)

ئىددەبىي تىلىمىزدىكى بىزى مەسىلىر ..... ئابدۇخالق ئابدۇلباقي (53)

تەرىجىمىدە مىللەي تۈسىنى ئىپادىلەش توغرىسىدا ..... دىلبىر مىجىت (56)

تېپىجان ئېلىيپ داستانلىرى ھەقىقىدە ..... قاۋىسلقان قامىجان (58)

«بالدۇر ئويغانغان ئادەم» ناملىق قىسىسە ئۇستىدە مۇلاھىزە ..... ئىسمائىل توڭۇزى (69)

فرەھاد ئوبرازىنىڭ پەلسەپتۇرى قاتلىمى ..... ھەسەنجان ئابلىز (81)

تارىخ، مەددەتىيەت، ئېتىنۇگرافىيە

ئۇيغۇر لەقەملەرنىڭ تۈرلىرى ۋە ئىجتىمائىي رولى توغرىسىدا ..... ئىلىشات ئابدۇشۇكۇر، غەيرەتجان ئابدۇللا كالدىر (85)

ئىسلام دىنىنىڭ شىنجاڭ جەمئىيەتتىكى ئورنى ..... ئابابەكىرى ئابلىت، ماهىنۇر جارى (89)

گۈزەللىك قانۇننىتى توغرىسىدا ..... ئابدۇرۇسۇل ئابابەكىرى، مەتتۇرسۇن بارات (94)

پەسىلىك ژۇرناال
(2001-يىلى 2-سان)

16-يىلى نەشرى
(مۇئۇمىي 64-سان)

باش مۇھەرررىز:
ئىسمائىل توڭۇزى
(مۇئاۋىن تەتقىقاتچى)

بۇ سانىنىڭ
مەسىئۇل مۇھەرررىزى:
ماھىنۇر جارى
(مۇھەرررى)
شەۋىكەت غېنى
(ياردەمچى مۇھەرررى)

بەت ياسغۇچى:
گۈلپىشىھ مەخمۇت

مۇقاۋىنى لايھەلىككۈچى:
ئەكىمەر پەيز ولالا

ئىنچاڭپىدا كۈگۈلۈنىۋېرىستىنى ئىلمىي زۇرنىلى

بۇ سانىدا

سەياسىي نەزەرنىپە

نەزەربىينى ئەمەلىيەتكە بىرلەشتۈرۈش — ماركسىزملىق ئۆگىنلىش
ئىستىلىنىڭ تۈپ تەلىسى ..... غۇيۇر ئىسمائىل (1)
جۇڭگونى رامانئۇلاشتۇرۇش مۇسايسىي ۋە جۇڭگو كومىمۇنىستىك يارىتىسى
نەزەرقىييات — جۇڭگونىڭ بارلىق مەسىللەرنى ھەل قىلىشنىڭ تاچقۇچى
ئۆمر بەكىرى ..... مۇختار مۇھەممەدىمەن (18)

نامىر اتلېقىنىڭ سەۋەبىلىرى ۋە نامىر اتلېقىنىن قۇزۇلۇشنىڭ يوللىرى ئۆسەندە
ئىردىنىش ..... ئابىز يۈسۈپ (22)

شىنجاڭنىڭ سايادەتچىلىك ئېكولوگىلىك سايادەتچىلىك بولغا مېڭىشى
كېرەك ..... گۈلستان ياسىن (27)

ئىستو دىنلارغا بولغان سوتىسالىستىك ئېتقاد تەربىيەسىنى كۈچەيتىش
تۇغىرسىدا ..... ئادىل مۇھەممەد (32)

دېڭ شىاؤپىڭ نەزەربىيەسىنىڭ يېنە كېلىلىكى - تارىخى ۋەزىئەللەرنى
ئۇرۇنداشنىڭ كاپالىتى ..... ئابىز ئەيمىز تۇنیاز، ھەسن تۇختى (36)

ئىدىبىيۇ - سىياسىي تەربىيە خىزمەتىدىكى ئۇنۇم ئېڭى .....
دەلاتش مۇھەممەد (40)

پور سەنتى چەڭ تۇنۇپ، شىنجاڭنى چېچىش قدىمىنى تېزلىقىتىشە ھەل قىلىشقا
تېكىشلىك بىر قانىچە مەسىلە ..... رەبىانگول ياسىن (44)

ئالىي مەكتەبلىر بۇقىرى ساپالىق سىياسى - ئىدىبىي خىزمەتى خادىملىرنى
يېتىشتۈرۈپ چىقىشى لازىم ..... تۈرسۇنىڭ سەممەت (46)

ئادەمنىڭ ماھىسى مەسىلسىسى ئۆسەندە سېلىشتۇرما مۇلاھىزە .....
ئابىز ئەيمىز ئېلاخۇن (49)

ئوقۇنۇش تەتقىقاتى

بىلەم ئىگىلىكى دەۋرىدىكى مائارىب ئىسلاھاتى توغرىسىدا ..... ئابىز ساۋۇت (53)

غەيرى كومىيۇتەر كەسىدىكى مەللەي ئوقۇغۇچىلارنىڭ كومىيۇتەر ئوقۇنۇشى
ھەققىدە ..... يۈسۈپ ئەبىدۇل، ئەنۋەر ئابدۇفادر (57)

ئالىي مەكتەپىنى يۇتۇرۇش ئالدىدا ئوقۇغۇچىلار ھازىرلاشقا تېكىشلىك ئاساسىي
ئىقتىدار ھەققىدە ..... مەحسۇت ياسىن (61)

ئىمتهان مائارىسىدىن سايادە مائارىسىغا ئۆتۈشە زامانئۇ مائارىب تېخنىكىسىغا
يېتىرلىك ئەھمىيەت بېرىش كېرەك ..... ئامىتە ئابىز ئەيمىز (64)

ئائىلە تەربىيىسى ۋە سايادە مائارىسى توغرىسىدا ..... تۈرسۇن داۋۇت (67)

تىل-ئەدەبىيات تەتقىقاتى

نەۋائىي تەتقىقاتىغا دائىر بىزى مەسىللە ..... ئىقبال تۈرسۇن (71)

ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىيەندىكى ئاياللار ئۇبرازى ..... باهارگول قادر (77)

خەنڑە تىلىدىكى كۆرۈش، ئاخىلاش، سۆزلەش دەرسى توغرىسىدا .....
ئارزۇگۇل سايت (80)

خەنڑە تىلىدىكى رەۋىش "نىڭ ئىشلىلىشى" توغرىسىدا ..... گولزار نىزاز (84)

تارىخ، مەددەتىيەت، ئېتىنۈكۈرافىيە

ئۇيغۇرلاردىكى «ئىسرىق سېلىش» ئادىتى ھەققىدە ..... مەھرىئاي ئابىلىم (87)

تەھرىرلىك ۋە كۇتۇپخانا باشقۇرۇش ..... ماهىنۇر جارى (93)

ئالىي مەكتەپ كۆتۈپخانا خادىملىرىنىڭ ئوزلۇكىسىز مائارىب تەربىيىسى
ھەققىدە ..... خالىدە ئالىمجان (95)

پەسىللەك زۇرنال
(2001-يىل 3-سان)

16-يىل نەشرى
(ئۆمۈمىي 65-سان)

باش مۇھەررررر
ئىسمائىل تۆمۈرى
(مۇئاۋىس تەتقىقاتىچى)

بۇ سانىدا
مدسىؤل مۇھەرررر
ماھىنۇر جارى
(مۇھەرررر)
شەۋىكەت غېنى
(ياردەمچى مۇھەرررر)

بەت ياسىخۇچى:
گوللىپىيە مەھمۇت

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى:
ئەكىپەر پەيز ئەللا

شىجاڭىزداڭىلۇرىسىنى ئىلىمى ژۇرنالى

«ئۇچك ۋە كىللەك قىلىش» مۇھىم ئىدىسى - ماركسىزملىق پارتىي
دېڭ شياۋىپىخىنىڭ ئىمتىيازغا قارشى تۈرۈش ئىدىسى توغرىسىدا.....
..... مەتتۈرسۈن بارات(1)
..... باهارگۈل خالق(5)
ئىدىمىسى - سىياسى خىزمەت يېڭى ۋە زىيەت ۋە يېڭى ئۆزگۈرۈشلەرگە
ماسلىشىش كېرەك..... سەممەت ئابلىكىم(9)

قانۇن بـ: توڑۇم
دولەت مەمۇرىسى ئورگانلىرىنىڭ مەمۇرىي تۆلەم جاۋابكارلىقنى ۋەستىگە
ئىلىشىنىڭ شرتى ..... گۈلشن روزى(13)
ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ قانۇن يېڭى تەرىپىسى توغرىسىدىكى
قاراشلىرىم ..... ئاتىكىم(17)

مائارىپتا مۇكەممەل قېلىلاشقان باشقۇرۇش ٹۈسۈلى ۋە تەجىرىملىرىنى
 قوللىنىب، سايا مائارىپنى ھەققىي يولغا قويابىلى ... غېنى مەينىم(21)
قوش تىل ئوقۇتوشنىڭ يېڭى يۈزلىنىشى ..... سانىيە قەمبەر(25)
ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ساياسىغا قويۇلدىغان ئاساسىي تەللىپەر
..... نۇرئەختەت ھەمدۇللا ..... تابدۇشكۈر قۇربان(29)

ئىنگىلىز تىلى ئوقۇتوشى جەھەتنە بىر قانچە يېكىر ..... گۈلمرە ئابلىت(33)

تولۇقىز ئوتۇرا يەلىقلارنىڭ «ئىدىيە - سىياست» يېڭى ئوقۇشلۇقى
توغرىسىدا ..... نۇرمەممەت، ئىقبال، تۈرسۈنگۈل(37)

تىبل ..... ئەدەبىيەت تەتقىقاتىنى
هازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىدىكى مورفېمالار قۇتۇرسىدىكى شەكىلداشلىق
ھادىسىسى توغرىسىدا ..... سىدىقجان ئېبراهىم(42)
تەرىجىمەد سۆزنى كۆچمە مەندە ئېلىش ماھارىتى توغرىسىدا .....
..... تۈردى ئەممەت(51)
ئالىي دەرىجىلىك خەنزاۋە تىلىدىن سەۋىيە سىناش ئىتمەھانى ۋە ئۇنى قانداق
بېرىش توغرىسىدا ..... دولقۇن نۇرسەرت(55)
خەنزاۋە تىلىدىكى گرامماتىكلىق ئىپادىلەرنى ئوقۇتوش مەسىلىسى توغرىسىدا
..... رابىيە ئابدۇرپەھم(60)

هازىرقى زامان خەنزاۋە تىلىدىكى «次，趟，回» مەقدار سۆزلىرى

توغرىسىدا ..... دىلىپر ئەھەت(64)

«ئۇيغۇر تىلىدىكى كۆرۈش - ئاكلاش» ئوقۇتوشنىڭ ئۆزەللىكلىرى

توغرىسىدا ئۇيىلغانلىرىم ..... دىلىپر سۇلایمان(67)

«تۈركى تىلار دۇانى» دىكى تېبىئىي گۈزەللىك توغرىسىدا .....
..... زۇمرەت غاپىار(71)

تابدۇلا توقاى شېئىرلىرىنىڭ بەدىئىلىكى توغرىسىدا .....
..... ئادىل ئالماس(76)

تارىخ، ئەمەدەت، ئېتىنۈگەنفيه

تەدقىقىت ئۇيغۇرلىرىنىڭ ئىقتىسادى، ئىجتىمائىي يۇتوپىلىرىدىكى «نىشان»

توغرىسىدا ..... ئىماشىل توغرىسى(81)

تارىخىي ماتېرىيالىزم بېتەكچىلىكىدە، چىڭ تۈرۈپ، تارىخ ئوقۇتوشىغا، تارىخ

ئىلىمنى ئۇگىنىشىكە ۋە تارىخ تەتقىقاتغا ئەممىيت بېرىشىمىز كېرەك ...

..... ئۇسان بەختى(87)

كۇتۇپخانا ۋە ئوقۇرمەنلەر خىزمەتى توغرىسىدا ھىن قىلغانلىرىم .....

..... ئالىيە ھۆسىپىن(91)

ژۇرنالىمىزنىڭ 2001-بىللەق ئومۇمىي مۇندەرجىسى ..... (94)

پەسىلىك ژۇرنا
(2001-يىل 4-مان)

16-يىل نەشرى
(ئومۇمىي 66-سان)

باش مۇھەززىر :
ئىسمائىل توغرىسى
(مۇئاۋىس تەتقىقاتچى)

مەسىئۇل مۇھەززىر :
ماھىتۇر جارى
(مۇھەززىر)
شەۋەكەت غېنى
(ياردەمچى مۇھەززىر)

بەت ياسىغۇچى :
گۈلىپىيە مەھمۇت
مۇقاۋىنى لايەنلىكوجۇچى :
ئەكىبدەر پەيزەللا